

అరణ్యపర్వము - జ్ఞానవృథము

విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాస ధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీంద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీకృష్ణ ధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకాశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాస ధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్దం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేంద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖి-
లాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః,
పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా,
ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽ-
భివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం,
సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి,
యథాశక్తి, ద్వాదశోధ్యాయాంతర్గత శ్లోకపారాయణం, ఆచార్యముఖేన
కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

వైశంపాయన ఉవాచ

భోజాః ప్రవ్రజితాన్ శ్రుత్వా వృష్ణయశ్చాంధకైః సహ ।
పాండవాన్ దుఃఖసంతప్తాన్ సమాజగ్మూర్మహావనే ॥ 12-1॥

పాంచాలస్య చ దాయాదః ధృష్టకేతుశ్చ చేదిపః ।
కేకయాశ్చ మహావీర్యాః భ్రాతరో లోకవిశ్రుతాః ॥ 12-2॥

వనే ద్రష్టుం యయుః పార్థాన్ క్రోధామర్షసమన్వితాః ।
గర్హయంతో ధార్తరాష్ట్రాన్ కిం కుర్మ ఇతి చాబ్రువన్ ॥ 12-3॥

వాసుదేవం పురస్కృత్య సర్వే తే క్షత్రియర్షభాః ।
పరివార్యోపవివిశుః ధర్మరాజం యుధిష్ఠిరమ్ ।
అభివాద్య కురుశ్రేష్ఠం విషణ్ణః కేశవోబ్రువీత్ ॥ 12-4॥

వాసుదేవ ఉవాచ

దుర్యోధనస్య కర్ణస్య శకునేశ్చ దురాత్మనః ।
దుఃశాసనచతుర్థానాం భూమిః పాస్యతి శోణితమ్ ॥ 12-5॥

వితాన్నిహత్య సమరే యే చ తస్య పదానుగాః ।
తాంశ్చ సర్వాన్వినిర్జిత్య సహితాన్ సనరాధిపాన్ ॥ 12-6॥

తతః సర్వేభిషించామః ధర్మరాజం యుధిష్ఠిరమ్ ।
నికృత్యోపచరన్వధ్య ఏష ధర్మః సనాతనః ॥ 12-7॥

వైశంపాయన ఉవాచ

పార్తానామభిషంగేణ తథా క్రుద్ధం జనార్దనమ్ ।
అర్జునః శనుయామాస దిధక్షంతమివ ప్రజాః ॥ 12-8॥

సంక్రుద్ధం కేశవం దృష్ట్వా పూర్వదేహేషు ఫాల్గునః ।
కీర్తయామాస కర్మాణి సత్యకీర్తేర్మహాత్మనః ॥ 12-9॥

పురుషస్యాప్రమేయస్య సత్యస్యామితతేజసః ।
ప్రజాపతిపతేర్విష్ణోః లోకనాథస్య ధీమతః ॥ 12-10॥

అర్జున ఉవాచ

దశవర్షసహస్రాణి యత్రసాయంగృహో మునిః ।
వ్యచరన్త్యం పురా కృష్ణ పర్వతే గంధమాదనే ॥ 12-11॥

దశవర్షసహస్రాణి దశవర్షశతాని చ ।
పుష్కరేష్వవసః కృష్ణ త్వమసో భక్షయన్పురా ॥ 12-12॥

ఊర్ధ్వబాహుర్విశాలాయాం బదర్యాం మధుసూదన ।
అతిష్ఠ ఏకపాదేన వాయుభక్షః శతం సమాః ॥ 12-13॥

అవకృష్టోత్తరాసంగః కృశో ధమనిసంతతః ।
ఆసీః కృష్ణ సరస్వత్యాం సత్రే ద్వాదశవార్షికే ॥ 12-14॥

ప్రభాసమప్యథాసాద్య తీర్థం పుణ్యజనోచితమ్ ।
తత్ర కృష్ణ మహాతేజాః దివ్యం వర్షసహస్రకం ॥ 12-15॥

ఆతిష్ఠస్త్వమధైకేన పాదేన నియమస్థితః ।
లోకప్రవృత్తిహేతుస్త్వమితి వ్యాసో మమాబ్రవీత్ ॥ 12-16॥

క్షేత్రజ్ఞః సర్వభూతానామాదిరంతశ్చ కేశవ ।
నిధానం తపసాం కృష్ణ యజ్ఞస్త్వం చ సనాతనః ॥ 12-17॥

నిహత్య నరకం భౌమమ్ ఆహృత్య మణికుండలే ।
ప్రథమోత్పతితం కృష్ణ మేధ్యమశ్వమవాస్పజః ॥ 12-18॥

కృత్వా తత్కర్మ లోకానామృషభః సర్వలోకజిత్ ।
అవధీన్త్యం రణే సర్వాన్ సమేతాన్ దైత్యదానవాన్ ॥ 12-19॥

తతః సర్వేశ్వరత్వం చ సంప్రదాయ శచీపతేః ।
మానుషేషు మహాబాహోప్రాదుర్భుతోఽసి కేశవ ॥ 12-20॥

స త్వం నారాయణో భూత్వా హరిరాసీః పరంతప ।
బ్రహ్మ సోమశ్చ సూర్యశ్చ ధర్మో ధాతా యమోఽనలః ॥ 12-21॥

వాయుర్వైశ్రవణో రుద్రః కాలః ఖం పృథివీ దిశః ।
అజశ్చరాచరగురుః ప్రస్థా త్వం పురుషోత్తమ ॥ 12-22॥

పరాయణం దేవమూఢార్ క్రతుభిమర్ ధుసూదన ।
అయజో భూరితేజా వై కృష్ణ చైత్రరథే వనే ॥ 12-23॥

శతం శతసహస్రాణి సువర్ణస్య జనార్దన ।
ఏకైకస్మిన్స్తదా యజ్ఞే పరిపూర్ణాని భాగశః ॥ 12-24॥

అదితేరపి పుత్రత్వమేత్య యాదవనందన ।
త్వం విష్ణురితి విఖ్యాత ఇంద్రాదవరజో విభుః ॥ 12-25॥

శిశుర్భూత్వా దివం ఖం చ పృథివీం చ పరంతప ।
త్రిభిర్విక్రమణైః కృష్ణ క్రాంతవానసి తేజసా ॥ 12-26॥

సంప్రాప్య దివమాకాశమ్ ఆదిత్యస్యందనే స్థితః ।
అత్యరోచశ్చ భూతాత్మన్ భాస్కరం స్వేన తేజసా ॥ 12-27॥

ప్రాదుర్భావసహస్రేషు తేషు తేషు త్వయా విభో ।
అధర్మరుచయః కృష్ణ నిహతాః శతశోఽసురాః ॥ 12-28॥

సాదితా మౌరవాః పాశాః నిసుందనరకౌ హతౌ ।
కృతః క్షేమః పునః పంథాః పురం ప్రాగ్జ్యోతిషం ప్రతి ॥ 12-29॥

జారుధ్యామాహుతిః క్రాధః శిశుపాలో జనైః సహ ।
జరాసంధశ్చ శైబ్యశ్చ శతధన్వా చ నిర్జితః ॥ 12-30॥

తథా సర్వన్యఘోషేణ రథేనాదిత్యవర్చసా ।
అనాస్పీర్మహిషీం భోజ్యాం రణే నిర్జిత్య రుక్మిణీమ్ ॥ ॥12-31॥

ఇంద్రద్యుమ్నో హతః కోపాత్ యవనశ్చ కసేరుమాన్ ।
హతః సౌభపతిః శాల్వః త్వయా సౌభం చ పాతితమ్ ॥ ॥12-32॥

ఏవమేతే యుధి హతాః భూయశ్చాన్యాన్ శృణుష్వ హ ।
ఇరావత్యాం హతో భోజః కార్తవీర్యసమో యుధి ॥ ॥12-33॥

గోపతిస్తాలకేతుశ్చ త్వయా వినిహతావుభౌ ।
తాం చ భోగవతీం పుణ్యామ్ ఋషికాంతాం జనార్దన ॥ ॥12-34॥

ద్వారకామాత్మసాత్కృత్వా సముద్రం గమయిష్యసి ।
న క్రోధో న చ మాత్సర్యం నాన్యతం మధుసూదన ।
త్వయి తిష్ఠతి దాశార్హ న నృశంస్యం కుతోఽన్యజు ॥ ॥12-35॥

ఆసీనం చైత్యమధ్యే త్వాం దీప్యమానం స్వతేజసా ।
ఆగమ్య ఋషయః సర్వేఽయాచంతాభయమచ్యుత ॥ ॥12-36॥

యుగాంతే సర్వభూతాని సంక్షిప్య మధుసూదన ।
ఆత్మనైవాత్మసాత్కృత్వా జగదాసీః పరంతప ॥ ॥12-37॥

యుగాదౌ తవ వాణ్ణైయ నాభిసద్మాదజాయత ।
బ్రహ్మో చరాచరగురుః యస్యేదం సకలం జగత్ ॥ ॥12-38॥

తం హంతుముద్యతౌ ఘోరా దానవౌ మధుకైటభౌ ।
తయోర్వ్యతిక్రమం దృష్ట్వా క్రుద్ధస్య భవతో హరేః ॥ ॥12-39॥

అలాటాజ్ఞాతవాన్ శంభుః శూలపాణిస్త్రిలోచనః ।
ఇత్థం తావపి దేవేశౌ త్వచ్ఛరీరసముద్భవౌ ॥ ॥12-40॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి
ద్రౌపద్యాశ్వాసనే ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥ 12 ॥